

T.C
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

HEM209 HEMŞİRELİK TARİHİ VE DEONTOLOJİSİ
VE BAKIM ETİĞİ
DERS KİTAPÇIĞI

DERSTEN SORUMLU ÖĞRETİM ELAMANI Dr.
Öğr. Üyesi Seval AĞAÇDİKEN ALKAN
Dr. Öğr. Gör. Cansev BAL
Dr. Araş. Gör. Tuğba KAVALALI ERDOĞAN

SAMSUN

İÇİNDEKİLER

1. ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ MİSYON, VİZYON, AMAÇLARI, PROGRAM ÇIKTILARI VE DEĞERLERİ.....	3
2. HEMŞİRELİK TARİHİ VE DEONTOLOJİSİ VE BAKIM ETİĞİ DERSİ	
2.1. Dersin Tanımı ve Amacı	4
2.2. Eğitim Modeli.....	4
2.3. Hemşirelik Esasları AD Uzaktan Eğitim Politikası.....	4
2.4.Dersin Genel Hedefleri.....	5
2.5. Dersin Programdaki Yeri.....	5
2.6. Dersin Öğretim Yöntem ve Teknikleri.....	5
2.7. Dersin Değerlendirmesi	5
3. HAFTALIK DERS İÇERİĞİ	
3.1. Hemşirelik Tarihi ve Deontolojisi ve Bakım Etiği Dersi Haftalık Ders İçeriği	6
4. HEMŞİRELİK TARİHİ VE DEONTOLOJİSİ VE BAKIM ETİĞİ DERSİ KAYNAK ve KANIT LİSTESİ.....	7

T.C

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

1. ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ MİSYON, VİZYON, AMAÇLARI, PROGRAM ÇIKTILARI VE DEĞERLERİ

Misyonumuz; Birey, aile ve toplumun sağlık ve hastalık deneyimini insancıl bir şekilde yönetebilen değişen sağlık ortamında küresel toplumun ihtiyaçlarına etik, kanıta dayalı uygulama ile cevap veren mesleğine bağlı, duyarlı ve dinamik hemşire liderler yetiştirmektir.

Vizyonumuz; Birey, aile ve toplumun sağlığını geliştirmek üzere ulusal ve uluslararası düzeyde hemşirelik disiplinine yön verecek yenilikçi ve profesyonel hemşireler yetiştiren lider bir bölüm olmaktadır.

Hemşirelik Bölümü Amaçları;

1. Ulusal/ uluslararası sağlığı ilgilendiren kuruluşlarda ya da akademik alanda istihdam edilir.
2. Sürekli yenilenme ve gelişme bilinciyle akademik ve kişisel gelişimine devam eder.
3. Hemşirelik etik ve uygulama standartlarına uygun bütüncül ve insancıl bakım verir.

Hemşirelik Bölümü Program Çıktıları;

1. Sağlık politikaları, düzenlemeleri ve mevzuatla ilgili olarak hemşirelik rollerine ilişkin temel bir anlayış ve tutum geliştirir.
2. Hemşirelik ve diğer disiplinlerdeki kanıta dayalı kuramsal bilgiye ulaşarak hemşirelik eğitim, uygulama, araştırma ve/veya yönetiminde kullanır.
3. Araştırma temelli ve kanıta dayalı çalışmalar ile hemşirelik disiplininin gelişimine bireysel katkı sağlar.
4. Güvenli ve kaliteli hemşirelik uygulamalarını destekleyen yenilikçi bilişim ve/veya bakım teknolojilerini kullanır.
5. Kişisel ve mesleki gelişiminin bir parçası ve gereği olarak, yaşam boyu öğrenme, yaratıcılık ve eleştirel düşünmeyi benimser ve sürdürür.
6. En az bir yabancı dili kullanarak hemşirelik ve sağlık alanındaki gelişmeleri izler ve paylaşır.
7. Hemşirelik eğitim, yönetim, uygulama ve/veya araştırmasında, disiplin içi/disiplinler arası etkili iletişim ve işbirliği becerilerini kullanır.
8. Sağlığın geliştirilmesi, sürdürülmesi ve iyileştirilmesi amacıyla bireylere, ailelere, gruplara ve topluma güvenli, yetkin, şefkatli, etik, bütüncül, çevreye ve kültüre duyarlı hemşirelik bakımı sağlar.
9. Bireyselleştirilmiş, güvenli, kaliteli hemşirelik bakımına liderlik eder.

Değerlerimiz; Hemşirelik bölümü olarak kaliteli sağlık bakım hizmetlerine erişimin bir ayrıcalık değil sosyal bir hak olduğuna inanıyor ve bunu en temel değer olarak kabul ediyoruz. Bunun yanı sıra Atatürk ilke ve inkılaplarını ve aşağıdaki değerleri Temel Değerlerimiz olarak sunuyoruz:

- 1. Bakım:** Bakım hemşirelik uygulamasının özüdür. Bireyin eşsizliği temelinde insanlara merhametli, vicdanlı, bütüncül, şeffaf, alturistik ve katılımcı bir yaklaşımla bakım vermeye kararlıyız.
- 2. Duyarlılık:** Kültür, çevre, birey, toplum, toplumsal cinsiyet eşitliği ve hakkaniyet temelinde insanların bakım çağrılarını duymaya, etik ve saygınlık standartlarına dayalı olarak bu çağrıya yanıt vermeye kararlıyız.
- 3. Etik:** Hemşirelik eğitimi, uygulaması ve araştırmasında evrensel ve bilimsel etiğe uygun, insana ve değerlerine saygılı, adil, dürüst ve hakkaniyetli olmaya kararlıyız.
- 4. Profesyonellik:** Sosyal adalet ve eşitliğin sağlık hizmetlerine entegrasyonuna, düşünce özgürlüğüne, örgütlenme bilincine dayanan, özgüvenli, iletişim becerileri gelişmiş lider, entelektüel hemşireler olmaya kararlıyız.
- 5. Bilimsellik/Yenilikçilik:** Bir uygulama mesleği ve bir akademik disiplin olarak hemşirelikte, kanıta dayalı bakımı uygulamak için yeni bilgileri keşfetmeye, yaymaya ve hemşirelik bilimini geliştirmeye kararlıyız.
- 6. Katılımcılık/paydaş odaklılık:** Hemşirelik öğrencilerinin tüm potansiyellerini geliştirmek üzere katılımcı, etkileşimli eğitim ve öğretim anlayışını geliştirmeye ve sürdürmeye kararlıyız.

2. HEMŞİRELİK TARİHİ VE DEONTOLOJİSİ VE BAKIM ETİĞİ DERSİ

2.1. Dersin Tanımı ve Amacı

Bu dersin amacı, Hemşirelik tarihini, hemşirelik mesleği ile ilgili yasa ve yönetmelikleri, mesleki etik değerleri bilmeyi ve etik karar verebilme becerisini kazandırmaktır.

2.2. Eğitim Modeli

Hemşirelik Tarihi ve Deontolojisi ve Bakım Etiği dersinin öğretiminde klasik eğitim modeli kullanılmaktadır.

2.3. Hemşirelik Esasları AD Uzaktan Eğitim Politikası

Uzaktan eğitim olanakları ve dijital alan fırsatlarını kullanılarak;

- Hemşirelik mesleğine temel oluşturan bilgi, becerilere ve profesyonel davranışlara ait öğelerin öğrencilere üst düzeyde kazandırılması,
- Bir paydaş olarak öğrencilerin etkin katılımıyla potansiyellerinin desteklenmesi,

- Bireysel ve toplumsal koruyucu önlemlerin, sağlığı koruma ve geliştirme amacına yönelik etkin kullanım farkındalığının oluşturulması ve becerisinin kazandırılması,
- Öğretim elemanı ve ğrenci etkileşiminin dijital güvenlik sınırları içerisinde kesintisiz devamlılığının sağlanmasıdır.

2.4. Dersin Genel Hedefleri

Bu derste ğrencinin;

- Hemşirelik mesleğinin tarihsel gelişimini bilmesi
- Hemşirelik mesleği ile ilgili yasal düzenlemeleri bilmesi
- Etik kavramları açıklayabilmesi
- Hemşirelikle ilgili yasa ve yönetmelikleri kavrayabilmesi
- Etik karar verebilme becerisini uygulayabilmesi
- Sağlıkla ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşların, amaç ve hedeflerini ğrenmesi
- Mesleki değerleri öğrenerek açıklayabilmesi hedeflenmektedir.

2.5. Dersin Programdaki Yeri

Ders Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü müfredatında ikinci sınıf gz döneminde yer alır. 2 ECTS kredilik kuramsal bir derstir.

2.6. Dersin ğretim Yöntem ve Teknikleri

Dersin işlenişinde; power point sunum, soru-cevap interaktif tartişma ve beyin fırtınası yöntemleri kullanılır. Öğrencinin ders kaynağından ilgili konuyu okuyarak gelmesi ders verimini artırması için önemlidir.

2.7. Dersin Değerlendirmesi

Ders değerlendirmesini bir ara sınav, bir final sınavı notu oluşturmaktadır. Ondokuz Mayıs niversitesi nlisans ve Lisans Eğitim-ğretim Yönetmeliğine göre teorik derslerin % 30' undan fazlasına devam etmeyen ğrenci final sınavına katılamaz.

3. HAFTALIK DERS İÇERİĞİ

3.1. HEMŞİRELİK TARİHİ VE DEONTOLOJİSİ VE BAKIM ETİĞİ DERSİ HAFTALIK DERS İÇERİĞİ

	TARİH	DERSİN SORUMLUSU	DERSİN KONUSU
1. HAFTA	05.10.2023 Perşembe	Dr. Öğr. Üye Seval AĞAÇDİKEN ALKAN Dr. Öğr. Gör. Cansev BAL Dr. Araş. Gör. Tuğba KAVALALI ERDOĞAN	Dersin Tanıtımı
2. HAFTA	12.10.2023 Perşembe	Dr. Öğr. Gör. Cansev BAL	Dünya’da ve Türkiye’de Hemşireliğin Tarihsel Gelişimi
3. HAFTA	19.10.2023 Perşembe	Dr. Öğr. Gör. Cansev BAL	Hemşireliğin Meslekleşme Süreci İş ve Meslek Kavramları, Meslekleşme Ölçütleri
4. HAFTA	26.10.2023 Perşembe	Dr. Araş. Gör. Tuğba KAVALALI ERDOĞAN	Profesyonellik Kavramı ve Hemşirelikte Profesyonelliğin Önemi
5.HAFTA	02.11.2023 Perşembe	Dr. Öğr. Üye Seval AĞAÇDİKEN ALKAN	Hemşirelik Mesleği ile İlgili Yasalar Hemşirelik Kanunu
6. HAFTA	9.11.2023 Perşembe	Dr. Araş. Gör. Tuğba KAVALALI ERDOĞAN	Ulusal ve Uluslararası Hemşirelik Organizasyonları
7. HAFTA	16.11.2023 Perşembe	Dr. Öğr. Gör. Cansev BAL	İnsan ve İnsan Hakları Hemşirenin Hak ve Sorumlulukları
8. HAFTA	23.11.2023 Perşembe	Dr. Öğr. Üye Seval AĞAÇDİKEN ALKAN	Hemşirelikte Etik: Tarihsel Gelişim Uluslararası Hemşirelik Birliği (ICN) Mesleki Etik Kodları
25 KASIM-03 ARALIK 2023 ARA SINAV HAFTASI			
10. HAFTA	07.12.2023	Dr. Öğr. Üye Seval	Hemşirelikte Karşılaşılan Etik Sorunlar, Etik İnkilemler ve Etik Karar Verme

	Perşembe	AĞAÇDİKEN ALKAN	
11. HAFTA	14.12.2023 Perşembe	Dr. Öğr. Üye Seval AĞAÇDİKEN ALKAN	Bakım Etiği
12. HAFTA	21.12.2023 Perşembe	Dr. Araş. Gör. Tuğba KAVALALI ERDOĞAN	Uzun Dönem Hasta Bakımı, Yaşam Sonu Bakım ve Etik Palyatif Bakım Etiği
13.HAFTA	28.12.2023 Perşembe	Dr. Öğr. Gör. Cansev BAL	Yoğun Bakım Etiği
14.HAFTA	04.01.2024 Perşembe	Dr. Öğr. Üye Seval AĞAÇDİKEN ALKAN	Malpraktis
15. HAFTA	11.01.2024 Perşembe	Dr. Öğr. Üye Seval AĞAÇDİKEN ALKAN	Örnek Vaka Analizi

4. DERS KAYNAK ve KANIT LİSTESİ

1. Armstrong A E. **Nursing Ethics A Virtue-Based Approach**. Palgrave Macmillan. 2007.
2. Burkhart A. M., Nathaniel A K. **Çağdaş Hemşirelikte Etik**. Çev Edit: Ş. E. Alpar, N. Bahçecik, Ü. Karabacak. İstanbul Tıp Kitabevi. 2013.
3. Çevik Akyıl R. Yoğun Bakım Ünitesinde Yaşanan Etik İkilemler ve Karar Verme Süreci. Durmaz Akyol A. (Edt). **Yoğun Bakım Hemşireliği**. 2017.
4. Demirhan Erdemir A, Sezgin G, Usmanbaş Ö, Şaylıgil Ö (Edt). **Çağdaş Klinik Etik**. Nobel Tıp Kitabevleri. 2019.
5. Fry TS. ICN (International Council of Nurses) **Hemşirelik Uygulamalarında Etik**, Çev: B. Bağ, Aktif Yayınevi, Erzurum, 2000
6. Karadağ A, Atabek Aştı T. (Ed): **Hemşirelik Esasları Hemşirelik Bilim ve Sanatı**, İstanbul, Akademi Yayıncılık, 2016.
7. Lahman D V. **Applied Ethics in Nursing**. Springer Publishing Company, Inc. 2006.
8. Tschudin, V. **Ethics in Nursing**. Edinburgh: Elsevier Science. 2003
9. Ünsal A (Edt). **Hemşirelik Tarihi Deontoloji ve Etik**. Akademi Basın ve Yayıncılık.2021.
10. Yıldırım Keskin A (Edt). **Hemşirelikte Etik Yaklaşımlar**. Akademisyen Kitabevi. 2020.
11. Yıldırım Y, Fadiloğlu F. (Ed). **Palyatif Bakım Semptom Yönetimi ve Yaşam Sonu Bakım**. Ankara Nobel Tıp Kitabevleri. 2018.

Kanıtlar

Hemşirelik Kanunu;

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm>

<http://www.turkhemsirelerdernegi.org.tr/tr/yasa-ve-yonetmelikler/yasa/hemsirelik-kanunu.aspx>

Hemşirelik Yönetmeliği;

<https://www.saglik.gov.tr/TR,10533/hemsirelik-yonetmeliği.html>

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100308-4.htm>

<http://www.turkhemsirelerdernegi.org.tr/files/tr/yasa-ve-yonetmelikler/yonetmelikler/19-nisan-2011-hemsirelik-yonetmeliginde-degisiklik/hemsirelik%20%202011.pdf> Hasta hakları

<https://www.saglik.gov.tr/TR,10461/hasta-haklari-yonetmeliği.html>

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.4847&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0>

Makaleler

Başak T., Uzun Ş., Aslan F. Yoğun bakım hemşirelerinin etik duyarlılıklarının incelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi* 2010; 52: 76-81

Demirci Güngördü N., Üstün Ç. Yaşam ve Ölüm Arasındaki İnce Çizgi Etik Bir Değerlendirme. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 2017Vol. 4, No. 3, 134-135.

Dinç L. Bakım Etiğinin Hemşirelik Uygulamaları Açısından Önemi. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics Law Hist- Special Topics* 2017; ;3 (1): 1-9

- Dinç L. Bakım Kavramı ve Ahlaki Boyutu. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi (2010) 74–82
- Göçmen Baykara Z. Hemşirelik bakımı kavramı. Türkiye Biyoetik Dergisi (2014) . 1(2).)92-99. -- Demir M. Palyatif Bakım Etiği. Yoğun Bakım Derg 2016; 7: 62-6
- İbrahimoglu Ö. Son dönem yoğun bakım hastalarının bakımında etik sorunlar ve etik yaklaşım. Health Care Acad J, 2017, Vol 4, Issue 3
- Kaya A, Karataş N, İşler Dalgıç A, Profesyonellik Çerçevesinde Hemşirelik Bilimi: Genel Bir Bakış, 2nd International Health Sciences and Life Congress, 24-27 April 2019, Burdur/Turkey.
- Kırşan M., Yıldırım D., Ceylan B., Akın Korhan E., Uyar M., Yoğun Bakım Ünitelerinde Etik Sorunlar: Sistemik Derleme. Türkiye Klinikleri J Med Ethics 2018;26(2):57-65
- Koyuncu A., Eti Aslan F., Uslu F., Demirkılıç U. (2013). Dört olgu sunumuyla yoğun bakım ünitelerinde hemşirelerin karşılaştığı sorunlar. Anadolu Kardiyol Derg 2013; 13: 809-11.
- Kuğuoğlu S., Çöven Ç., Kürtüncü Tanır M., Aktaş E. İlaç Uygulamalarında Hemşirenin Mesleki Ve Yasal Sorumluluğu. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt:2,Sayı:2.2009
- Öztürk H., Hintistan S. Kasım S., Candaş B. Yoğun Bakım Ünitelerinde Hekim ve Hemşirelerin Etik Duyarlılığı. Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi 2009;13(2):77-84.
- Sabancıoğulları S, Doğan S, Profesyonel Kimlik Gelişimi Ve Hemşirelik, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2012; 15 (4): 275-282.
- Şahin D, Faikoğlu R, Şahin İ, Gökdoğan MR, Yaşar S, Alparslan N, Dereli E, Faikoğlu G. Hemşirelikte malpraktis: olgu sunumları. Adli Tıp Bülteni 2014;19(2):100-104.
- Üstün Ç. İki olgu, bir karar ve etik açıdan değerlendirilmesi. Türkiye Biyoetik Dergisi, 2015 Vol. 2, No. 2, 155-9